

25 vragen over het leven

Handleiding met extra spelsuggesties

Ter ere van het vijftienvijftig jarig bestaan van *Trefwoord* heeft u een cadeau ontvangen: *Durf te vragen!* Met vraagkaarten voor kinderen van ca 5-8 jaar en voor kinderen van ca 9-12 jaar.

Deze kaarten nodigen kinderen én leerkrachten uit om samen na te denken over levensvragen. In het doosje zitten ook een aantal 'doorvraagkaarten' met suggesties om door te praten over een bepaald onderwerp. In deze handleiding vindt u tips om met de hele groep, in kleine groepjes of met tweetallen aan de slag te gaan met *Durf te vragen!*

Veel plezier!

Tip: geef het spel ook door aan collega's in andere bouwen!

'Je hebt een vriend nodig om lol mee te hebben of als je ergens hulp bij nodig hebt. Je hoeft niet altijd een vriend te hebben, maar het maakt het leven wel fijner.'

Benjamin (8 jaar), basisschool CBS De Rank in Deventer

Aan de slag met *Durf te vragen!*

Met de methode *Trefwoord* werkt u aan levensbeschouwing. Onder andere door het vertellen van verhalen uit oude bronnen en verhalen die aansluiten bij de leefwereld van kinderen. Maar ook door het stellen van vragen en daarover met elkaar in gesprek te gaan.

Levensbeschouwing, kijken naar het leven, vraagt letterlijk om een blik naar de wereld om ons heen: de maatschappij. Om daar vervolgens met elkaar over na te denken en vragen bij te stellen. Door kinderen al op school te leren om (levensbeschouwelijke) vragen te stellen, worden ze voorbereid op hun latere leven.

Er wordt van ze gevraagd om kritisch na te denken over wat

belangrijk is in het leven en hierover met anderen in gesprek te gaan. Omdat wij dat als *Trefwoord*-redactie een heel belangrijke vaardigheid vinden, is 'durf te vragen' ook het motto voor de komende tijd. Met het spel *Durf te vragen!* heeft u vragen in handen om het levensbeschouwelijke gesprek mee op gang te brengen: 25 voor de onderbouw en 25 voor de midden/bovenbouw. Hiermee kunt u de kinderen uitnodigen om na te denken over vragen waarop soms niet meteen een antwoord is. Of vragen die verschillende antwoorden kunnen hebben en geen goed of fout kennen. Het verkennen van dit soort vragen en het proeven van de antwoorden is een mooie manier om bezig te zijn met levensbeschouwing. Natuurlijk zal de aard van het gesprek per leeftijd van de kinderen erg verschillen. Maar onderschat kinderen niet: ze hebben vaak een verrassende en wijze kijk op dingen.

We hopen dat dit spel u mooie gesprekken met kinderen oplevert!

Speltips

Er zijn verschillende manieren om met *Durf te vragen!* aan de slag te gaan.

Met de hele groep – midden- en bovenbouw

- Neem de 25 kaarten die voor uw bouw bedoeld zijn. Schud ze en laat een van de kinderen een willekeurige kaart trekken. Laat het kind de kaart hardop voorlezen.
- Geef de kinderen rustig de tijd om over de vraag na te denken. Laat ze hun eerste ideeën opschrijven.
- Nodig een kind uit om zijn of haar ideeën als reactie op de vraag te noemen. De andere kinderen luisteren rustig.
- Daarna mogen andere kinderen een voor een vragen stellen aan degene die als eerste antwoord heeft gegeven. Dat kunnen verhelderingsvragen zijn, of de vragen die op de 'doorvraagkaarten' staan (zie inhoud doosje).
- Als het antwoord helder is, mogen andere kinderen hun ideeën geven. Het is belangrijk dat ze proberen uit te leggen waarom ze iets denken, en proberen argumenten te formuleren.

- Geef ruimte voor het gesprek, vat het gesprek samen en probeer in de samenvatting te waarderen wat kinderen hebben bedacht. Doe dat met zinnen als: 'we denken nu dat...' of 'we hebben ontdekt dat sommigen... maar dat andere kinderen denken dat...' Geef ook aan dat de antwoorden die leerlingen bedenken niet altijd hetzelfde hoeven te blijven. Dat de dingen die je meemaakt in het leven, dingen die je ziet of hoort, je op andere ideeën kunnen brengen.
- Als aanvulling op het gesprek kunt u een verhaal, prentenboek of lied kiezen dat aansluit bij het onderwerp. Dat is natuurlijk lang niet altijd het geval, maar laat de gelegenheid niet voorbijgaan als die zich aandient!

Met de hele groep – onderbouw

Omdat kinderen uit deze groep over het algemeen nog niet (goed) kunnen lezen of schrijven, leest u zelf de vraag voor. Vraag de kinderen er goed over na te denken. Daarna volgt u de beschrijving van de werkvorm voor de midden- en bovenbouw.

Extra

Als u merkt dat een bepaalde vraag erg leeft in de groep, kunt u deze op een post-it schrijven en op een centrale plek in de klas ophangen. De kinderen kunnen vervolgens hun eigen gedachten en ideeën op post-its noteren en die om de vraag heen plakken. Kies een gezamenlijk moment om de reacties van kinderen op de vraag te bespreken.

In kleine groepjes

- Er wordt een vraag gekozen waarover kinderen gaan nadenken.
- De kinderen werken in groepjes van vier. Ze hebben allemaal een andere kleur pen of stift.
- In het midden van de tafels ligt een A3-vel. De leerlingen schrijven in steekwoorden op wat ze denken, voelen, hopen, willen, geloven.
- Als ze dat allemaal hebben gedaan, wordt het vel een kwartslag gedraaid en kijken ze naar het antwoord van hun buurvrouw of buurman. Wat zouden ze daarover nog meer willen weten? Of waar zijn ze enthousiast over? Waar denken ze zelf anders over? Wat vinden ze een interessant idee? De kinderen schrijven hun vragen of ideeën erbij op het vel. Misschien levert de reactie van een

buurman of buurvrouw een nieuwe vraag op. Laat hen die er dan ook bijschrijven.

- Zo wordt het blad doorgeschoven tot ieder zijn eigen tekst weer voor zich heeft. Bekijk de opmerkingen en vragen van de anderen.
- De kinderen bespreken met elkaar of de opmerkingen en vragen van anderen hen op nieuwe ideeën hebben gebracht.

Tip: de vraagkaarten voor de midden- en bovenbouw zijn ook leuk om op een teammiddag te gebruiken!

In tweetallen

- Er wordt klassikaal een vraag gekozen waarover kinderen vervolgens in tweetallen gaan nadenken. Als u de reacties uit de tweetallen na afloop klassikaal wilt bespreken, kunt u de vraag op een centrale plek ophangen.
- De tweetallen schrijven om de beurt een zin op een A4, waarbij het tweede kind reageert op de tekst van de eerste leerling. Dat mag een vraag zijn, een opmerking, een aanvulling of een eigen idee dat heel anders is.

- Aan het eind overleggen ze met elkaar met welke zin ze hun 'gesprek' willen afronden.
- U kunt de verschillende groepjes vragen naar hun reactie op de vraag. Daarvoor is het handig dat aan het begin al te melden. Het groepje kan dan een woordvoerder kiezen.

Eigen vragen

- De leerlingen hebben vast ook eigen vragen die ze aan elkaar willen voorleggen. Laat ze in tweetallen of in groepjes een extra vraag bedenken die ze met elkaar zouden willen bespreken. Wat maakt een vraag geschikt om een gesprek over te hebben?
- Maak kaartjes van hetzelfde formaat als de andere vraagkaarten en voeg de vragen toe aan het spel.
- Vraag de leerlingen er ook een beeld bij te verzinnen: een symbool, een tekening, een foto.
- Bewaar alle kaarten samen in een grote (snoep) pot of blik. Zo kunnen afwisselend vragen van het vragenspel en vragen van de leerlingen aan de orde komen.

Heeft u zelf leuke spelsuggesties bij *Durf te vragen!* die u graag wilt delen? Mail ze dan naar trefwoord@kwintessens.nl